

Loodushariduse õppeprogramm

L61. Mets ja meie vastutus

Õppeprogrammi eesmärk on tutvustada metsa elutsükli ja inimtegevust metsas ning õpetada turvalist ja säästlikku käitumist ning jätkusuutlikku metsahoidu. Oleme selleks valinud mitmekesise metsa Ida-Harjumaal, kus tutvume erinevate metsatüüpidega, arutleme metsa eluringi ning säästliku ja jätkusuutliku looduskasutuse üle, vaatame kibraste tegevuse jälgi ning arutleme inimtegevuse mõju üle metsas. Õpilased saavad ise proovida ainetundide korraldamist looduses, tunnetame metsa viie meelega ning mängime maastikumängu. Retk on sobilik ka liikumise erivajadusega õpilastele.

Programmi sihtrühm: gümnaasiumiõpilased (vanus 16-19 aastat), eesti õppekeel, kuni 34 õpilast.

Programmi kestab 4 akadeemilist tundi (180 minutit). Õppeks sobivad kõik aastaajad. Eelistatud on märtsist oktoobrini, mil ka lehtpuud on kergemini määratavad.

Õppekeskkonnaks on mitmekesine metsaala – nõmm, lodumets ja salumets. Maapind on enamjaolt kuiv ja tasane, on mõned tiigid ja madalad rändrahnud. Õppeprogramm on sobiv ka liikumise erivajadustega õpilastele.

Vajalik varustus: tavapärane aastaajale vastav õuejalats või matkajalats. Soovitavalt jook (vesi).

Õppeprogrammi eesmärgid

Võimalda õpilastele aktiivset tegevust looduses; kujundada õpilastes teadmine ja oskus turvaliselt ja säästlikult looduses käitumise kohta; anda teadmisi erinevatest metsatüüpidest, metsa eluringist ja kibraste elulaadist ning inimtegevuse mõjust; tutvustada jäätmete sorteerimist ning selle vajaduse põhjusi; harjutada meeskonnatöö oskusi; näitada kooli õppeainete ja looduse seoseid ning harjutada nende märkamist ja rakendamist.

Seosed riikliku õppekavaga: kultuuri- ja väärtuspädevus – tajuda, analüüsida ja väärtustada oma seotust teiste inimestega, ühiskonnaga, loodusega; väärtustada inimlikku, kultuurilist ja looduslikku mitmekesisust; sotsiaalne ja kodanikupädevus – suutlikkus mõista globaalprobleeme, võtta kaastutust nende lahendamise eest; väärtustada ja järgida jätkusuutliku arengu põhimõtteid; tunnetada end dialoogivõimelise ühiskonnaliikmena Eesti, Euroopa ja kogu maailma kontekstis; keskkond ja jätkusuutlik areng – taotletakse õpilase kujunemist sotsiaalselt aktiivseks, vastutustundlikuks ja keskkonnateadlikuks inimeseks, kes hoiab ja kaitseb keskkonda ning väärtustades jätkusuutlikkust, on valmis leidma lahendusi keskkonna- ja inimarengu küsimustele.

Seosed keskkonnateadlikkuse ja säästva arengu teemadega: käsitletakse metsa eluringi ning säästlikku ja jätkusuutliku looduskasutust inimtegevust ning käitumist looduses, arutletakse kliimamuutuste mõju üle Eesti loodusele.

Õppeprogrammi sisu ja metoodika

Õppeprogrammi koostamisel oleme seostatult käsitletud loodus- kultuuri-, sotsiaalset ja majanduslikku keskkonda ning kujundanud sisult tervikliku teaduspõhise programmi, mis sisaldab eesmärgipäraseid ja programmi eesmärkide saavutamist toetavaid mõtestatud tegevusi. Kasutame mitmekesiseid kaasavaid õppemeetodeid, kohandades tegevused vastavale sihtrühmale.

Õppeprogramm koosneb kuuest osast ja kokkuvõtvalt arutlusest:

1. **Tutvumine metsaga.** Koguneme lagendikule ja vaatame, mida enda ümber näeme. Räägime ohutust viibimisest ja turvalisusest metsas. Lepime kokku käitumisreeglid õpperetkel. Käime erinevates kasvukohatüüpides (nõmmemets, lodumets ja salumets). Räägime metsa elutsüklist, vaatame erinevas arengujärgus olevaid puid ja metsapõlvkondade vaheldumist. Võrdleme looduslikku ja istutatud metsa. Arutleme inimtegevuse mõju üle praktiliste näidete varal.
2. **Koprad.** Vaatame kobraste tegevuse jälgi: langetatud puud, vanad ja värsked kännud, koprarajad. Räägime, millised puud kobrastele maitsevad ja miks. Imetleme kõrget pesakuhilat ja kopratikke. Arutleme, kuidas kobras on loodusele kasulik ning millistes asukohtades ja miks inimesele ebasobiv.
3. **Mets kui rekreatsiooniala.** Arutame puhkevõimaluste üle linnalähedases metsas. Kasutame erinevaid meeli metsa ja piirkonna tunnetamiseks: vaatleme metsa, kuulame metsa.
4. **Inimtegevus ja mets.** Keskendume inimtegevuse jälgedele metsas, arutame kuidas tuleks hallata jäätmeid, külastame jäätmejaama ning tutvustame prügi sorteerimise praktilisi nõudeid. Vaatame tööstuspiirkonna ja elupiirkonna omavahelist mõju ning mõju puhvermetsale. Arutleme piirkonna arengusuundade ja võimaluste üle.
5. **Kokkuvõtte ja tagasiside.** Võtame kokku õppepäeval omandatu. Arutame, mida me sellest edaspidiseks kaasa võiksime võtta. Räägime jätkusuutlikust loodushoiust ja elukeskkonna kaitsmisest. Tutvustame Eesti looduskaitse 110. sünnipäeva motot „Hoiu mida armastad“ ning kuidas saaksime selles meile sobivalt panustada.

Õppekeskkond

Linnalähedane mets Ida-Harjumaal on valitud õpperetke eesmärki silmas pidades ning loob mitmekesised võimalused õpiväljundite saavutamiseks.

Turvalisus. Õppekeskkonna valikul on turvalisus ja ligipääsetavus olnud oluliseks kriteeriumiks. Õpperetkeks kasutatav piirkond (12 ha) on looduses selgelt eristatav, olles kaugemalt piiratud elu-, äri- ja tööstuspiirkonnaga. Õpilased liiguvad koos saatjaga või rühmaülesande korral väiksemates rühmades. Õpperetke alguses tutvustatakse ohutusreegleid ning antakse igale õpilasele info retke korraldaja andmete ja kontakttelefoninumbri kohta. Retke saatvale õpetajale (ja soovi korral ka õpilastele) antakse piirkonna kaart.

Juhendajad

Õppeprogrammi läbiviija (retkejuht) on pikaajalise praktilise looduskaitse, loodusretke ja metsanduse kogemusega ning pikaajalise kursuste, seminaride ja õppepäevade läbiviimise kogemusega, sh kogemused õpilasretkede läbiviimisel. Retkejuht on Keskkonnahariduse Ühingu ja Eesti Looduskaitse Seltsi liige ning on läbinud matkajuhi algkoolituse, esmaabi täiendkoolituse,

metsamajandamise aluste kursuse ning metsakümblyuse sissejuhatava kursuse. Retkejuht tunneb põhjalikult konkreetset õppekeskkonda, kus õppeprogramm läbi viiakse.

Õpperühma saatva õpetaja roll: õppekäigu kokkuleppimisel täpsustada õpperühma suurust, vanust ja võimalikke erivajadusi. Õppekäigu ajal eeldame, et õpetaja tagab osalejate võimalikult asjakohase ja distsiplineeritud käitumise ning osaleb omal äranägemisel õpperetke tegevustes.

Hindamine ja tagasiside

Eesmärkides kirjeldatud õpiväljundite saavutamist hinnatakse esmaselt retkejuhi poolt jooksvalt iga mooduli lõpus ning ühiselt suuliselt õppeprogrammi lõpus kokkuvõtete ja tagasiside arutelul.

Programmi tellinud õpetajalt küsitakse tagasisidet kogu õppeprogrammi kvaliteedi kohta e-kirjaga ühe nädala jooksul nii programmi kirjelduse kohta EKHÜ kvaliteedivormiga kokkusobival vormil.

Õpetajale pakutakse võimalust kohtuda koolis kahe nädala jooksul peale kirjaliku tagasiside andmist, et vajadusel arutada suuliselt üle tagasiside ja parendusettepanekud.

Koostatud: veebruar 2020.

Programmi koostaja:

Loodushariduskeskus SelgeSiht

SelgeSiht OÜ

Reg. 14602228

Iva 12 Tallinn 12618

e-post loodusharidus@selgesiht.ee

telefon 5918 9000

<https://selgesiht.ee/loodusharidus/>